

f

eridas

Robert A. Heinlein

ŠLOVĖS KELIAS

446 PASAULINĖS FANTASTIKOS AUKSO FONDAS

Knygute.lt

Robert A. Heinlein
ŠLOVĖS KELIAS
Fantastinis romanas

Visą gyvenimą sujaukė skelbimas, kad
siūlomas geras darbas, puikus
atlyginimas – nuotyčiai garantuojami.
Gordonas gavo šį darbą... ir pateko į
kitą visatą. Šiame pasaulyje susipynę
tarpgalaktiniai kerai ir riterystė.
Gordono užduotis surasti Fenikso
Kiaušinį; tai raktas į Dvidešimt Visatų.
Kartu su žavinga, paslaptinga ir itin
krūtinga mergina Žvaigžde, jie
patraukia Šlovės keliu...

Iš anglų kalbos vertė EGLĖ ŠIMKUTĖ
Serija "Pasaulinės fantastikos Aukso fondas"
446 tomas. Serija įkurta 1990m.
Robert A. Heinlein - GLORY ROAD
London, NEL, 1981

Copyright © by Robert A. Heinlein, 1963
Cover art copyright © by Clyde Caldwell, 2000
Vertimas į lietuvių kalbą © leidykla "Eridanas", 2008
Elektroninė versija © Knygute.lt, 2012

*Džordžui H. Skiteriui, nuolatiniams
"Terminaus", "Olsviko" globėjams bei
Fort Madžo tramvajų bendrovei.*

BRITANIKAS (šokiruotas). Cezari, tai nepadaru.

TEODOTAS (pasipiktinęs). Kodėl?

CEZARIS (atgaudamas savitvardą). Atleisk jam, Teodotai: jis barbaras, todėl mano, kad jo genties ir salos papročiai prilygsta gamtos dėsniams.

Džordžas Bernardas Šo.

“Cezaris ir Kleopatra”, II veiksmas.

Pirmas skyrius

Žinau tokią vietelę, kur nėra nei smogo, nei demografinių sprogimų, nei "šaltojo" karo, nei vandenilinių bombų, nei reklaminių laidų. Nėra aukščiausio lygio pasitarimų, nei pagalbos silpnai išsivysčiusioms šalims, niekas nesukčiauja, mokėdamas mokesčius, nes pačios pajamos net neapmokestinamos. Rasti vietą automobilio stovėjimui - irgi ne problema. Klimatas tenai toks, kokiu mėgsta girtis Florida bei Kalifornija (nors iš tiesų oro sąlygos abiejose valstijose kur kas blogesnės), landšaftas nuostabus, žmonės svetingi, geranoriški svetimšaliams, o moterys - žavingiausios būtybės, beje stebėtinai mielai pasiryžusios suteikti bet kokias paslaugas...

Galėčiau ten sugrįžti. Galėčiau...

Tais metais vyko nacionaliniai rinkimai, pypsinčių kosminių palydovų fone ausis išūžę įprastiniais kandidatų pliurpalais (maždaug "visa, ką jūs galėtumėt padaryti, aš atliksiu žymiai geriau"). Man sukako dvidešimt vieneri, bet vis niekaip negalėjau apsispręsti, prieš kurią partiją derėtų balsuoti.

Tada paskambinau į karinį komisariatą ir paprašiau atsiųsti šaukimą.

Šiaip jau aš nepritariu prievartiniam ėmimui į armiją. Remdamasis tais pačiais argumentais, dėl kurių vėžiai protestuoja prieš verdantį vandenį: gal ir tapsi gražus, bet ne savo valia. O savo šalį myliu. Net labai myliu, nepaisant mokyklinės propagandos, teigiančios, jog patriotizmas - pasenusi sąvoka. Vienas mano prosenis krito prie Getisbergo¹, o tėvas savo kojomis nutapsėjo visą kelią nuo pat Inčono² vandens saugyklos, todėl man tos naujosios teorijėlės ne prie širdies. Pasisakydavau prieš

¹ Miestas Pensilvanijoje, kur įvyko vienas kruviniausių JAV pilietinio karo (1861-1865m.) mūšių.

² Miestas ir ežeras Pietų Korėjoje, išgarsėjęs dėl kovos veiksmų Korėjos karo (1950-1953m.) metu.

jas per mokyklinius disputus, kol neužsidirbau "D" iš socialinių mokslų. Tuomet prikandau liežuvį ir netrukus sėkmingai išlaikiau egzaminą.

Vis dėlto savųjų pažiūrų, tegul nusprogsta Dievo dovanos nuo kiaušininės neatskiriantys mokytojai, aš neišdaviau.

O jūs ar priklausot mano kartai? Jei ne, tai bent žinote, kodėl mūsų smegenys išvirkščios? Ar paprasčiausiai numojat ranka kaip nieko į nevertus mažamečius nusikaltėlius?

Šia tema galėčiau visą romaną parašyt. Dievuliau mano! Paprasčiausias pavyzdėlis. Ar galima tikėtis, kad berniūktis, kurio patriotizmą stengėsi užgniaužti metų metus, ims šokinėti iš džiaugsmo, perskaitęs tokio turinio laiškėlį: "Sveikiname ir pranešame, jog - nioliktą bulvių traškučių mėnesio dieną privalote atvykti į Mustupyklos gatvę, nes esate šaukiamas į privalomąją tarnybą ginkluotosiose Jungtinių Amerikos Valstijų pajėgose"?

Ir dar tauškia apie "prarastąją kartą"! Aš, iki paskutinio puslapio perskaitęs tą visą po Pirmojo pasaulinio karo plūstelėjusią rašliavą - Hemingvėjų, Ficdžeraldą, kitus, - padariau išvadą, kad vienintelė to meto globalinė problema buvo techninio spirito kiekis kontraban-

diniam visky. Pasaulis jiems rūpėjo kaip šuniui penkta koja. Tai ko dabar stūgauti?

Suprantama, ateityje laukė ir didžioji depresija, ir Hitleris, tačiau apie tai, kas nutiks, jie neturėjo nė žaliausio supratimo! O *mūsų* daliai teko Chruščiovas bei vandenilinė bomba, apie kuriuos žinom net daugiau, nei reikia!

Ne, nesam praprastoji karta. Mes blogesni. Mes "saugieji". Ne bytnikai. Tikrų bytnikų iš daugybės milijonų suskaičiuotum gal kelis šimtus. Oi, žinoma, mes noriai plepėjom jų žargonu, visu garsu leidom muziką, apsiputoję ginčijomės dėl "Pleibojaus" apklausos rezultatų apie džiazo grupių populiarumo, tarsi tai būtų buvęs velniaižin kokios svarbos reikalas. Iki pakvaišimo skaitėm Selindžerį ir Keruaką, šnekėjom kalba, nuo kurios mūsų gimdytojams plaukai piestu stojosi. Kartais net rengdavomės kaip bytnikai. Bet niekuomet negalvojom, esą bongų būgnai ar barzdos yra svarbiau už sąskaitą banke. Ne, mes nebuvom maištininkai. Tik patys paskučiausi konformistai. Saugumas - štai mūsų slaptas devizas!

Nei šio, nei kitų šūkių niekas niekada netarė garsiai, tačiau vadovavosi taip natūraliai, kaip natūraliai naujagimis ančiukas neria į vandenį. "Su viršininkais nesiginčyt", "imk, kol duoda",

"nepagautas - ne vagis". Šios formulės išreiškė mūsų aukščiausius tikslus, moralines vertybes, sudarančias saugumo sąvoką. "Tyli kiaulė gilia šaknį knisa" (mūsų indėlis į amerikietišką svajonę) - štai tas tvirtasis visa ko pagrindas. Jei knisi tyliai, niekas nepastebės, vadinasi, nebus konkurencijos, o šeštadienio naktį lovoj visada rasis karšta pupytė.

Bet ir mes turėjom ambicijų. Taip, sere, turėjom. Uždelsti šaukimą į armiją, baigti koledžą. Vesti, padaryti jai vaiką. Lai prakaituoja taviškiai ar žmonelės bočiai, lai visokeriopai remia. O tu tuo laiku stiprinsi kariuomenės išvengusio studento pozicijas. Paskui reikia gauti darbelį. Tokį, kurį šaukimo komisija laikytų prestižiniu, pavyzdžiui, kokioj nors ginklų gamybos įmonėj. Dar geriau būtų tapti aspirantu (jei jos arba tavo šeimynelės turi užtektinai šlamanchių), susiveikti antrą atžalą ir šitaip palikti karo tūzus kvailio vietoj. Juolab kad daktaro laipsnis - tiesus kelias aukštyr karjeros laiptais, link didelio atlyginimo bei ramios, gausiai aprūpintos senatvės.

Na, jei neturit turtingų gimdytojų ir neužtaisėt kokiai nors mergelei pilvo, tiks "4-F"³. Ne-

³ "4-F" netinkamas tikrajai karo tarnybai (JAV).

blogai, pavyzdžiui, pasitarnautų pradurti ausų būgneliai, o dar geriau - alergija. Vienas mano kaimynas kentėjo nuo siaubingos astmos. Kol sulaukė dvidešimt šešerių. Nemanykit, čia jokia apgaulė: jis iš tiesų buvo alergiškas šaukimo komisijai. Kita neblogo išsigelbėjimo priemonė - įtikinti karo psichiatrą, esą tavo charakteris labiau tinka Užsienio reikalų ministerijai, o ne armijai. Vos ne pusę mano kartos sudaro asmenys, "netinkami rikiuotės tarnybai".

Tai nėra kiek manęs nestebina. Yra senovinis paveikslas, vaizduojantis per užsnigtą mišką skriejančias roges, kurias vejasi vilkų ruja. Kartkartėm sėdintys važyje čiumpa vieną bendrakeleivį ir išmeta gaujai. Taigi visos lengvatos - pradedant šaukimo atidėjimu bei "alternatyvia tarnyba" ir baigiant įvairiausio plauko išmokomis ar privilegijomis veteranams - labai primena minėtąjį paveikslą, kur dauguma nuėškia vilkams mažumą, idant pati galėtų tęsti lenktynes dėl garažo trims automobiliams, baseino, sočios pensijos.

Tik nepagalvokit, kad aš koks nors šventuolis. Man irgi patinka trims automobiliams skirti garažai.

Štai tik šeimynėlė nesugebėjo užvilkti manęs

koledžo pakopomis. Patėvis Oro pajėgose teišsitarnavo iki žemesniosios grandies karininkų, todėl jo atlygio užteko nebent nuosavų vaikelių batams. Likus metams iki mokyklos baigimo, patėvį perkėlė į Vokietiją, o man teko apsigyventi tetos, tikros tėvo sesers, bei jos vyro namuose. Mudviem abiem, turiu omeny patėvį, iškart labai palengvėjo.

Tiesa, finansiniu požiūriu man nė kiek nepasidarė geriau, nes dėdulė mokėjo alimentus pirmajai žmonai. Prisiminęs Kalifornijos įstatymus, nesunkiai suvoksi, kad vargšo statusas daugmaž prilygo negro padėčiai Alabamos plantacijoje iki Pilietinio karo. Aš pats per mėnesį gaudavau trisdešimt penkis dolerius kaip "nepilnametis mirusio veterano išlaikytinis" (tačiau tai nereiškė "karo našlaičio", šitų pensija apčiuopiamai didesnė). Motina buvo įsitikinusi, jog tėvas mirė nuo sužeidimų, tačiau Veteranų reikalų departamentas manė kitaip, taigi likau viso labo "išlaikytinis".

Suprantama, tie vargani trisdešimt penki doleriai niekaip negalėjo užlopyti skylės, kurią giminaičių šeimos biudžete bei produktų krepšelyje praurbino mano asmuo, todėl visi tikėjosi, kad ant savo kojų stosiuos vos užvėręs mokyklos duris. Jie turėjo omeny privalomąją

karo tarnybą, bet aš kurpiau savus planus. Žaidžiau futbolą, paskutinę klasę baigiau su-
laužyta nosimi, tačiau ne tik. Mano sąskaitoj
puikavosi rekordinis sėkmingų prasiveržimų
prie priešininkų vartų skaičius, didžiausias iš
visų Centrinio Kalifornijos slėnio mokyklų. Ši-
tas stebuklingas faktas parūpino vietelę pir-
mame gimtojo miestelio koledžo kurse bei
pastumdėlio darbelį mokslo įstaigos sporto
salėj. Atlyginimas dešimčia dolerių didesnis už
pensiją ir dar šviečia viltis gauti arbatpinigių.

Nors ateitis rodės miglota, artimiausią tikslą
regėjau kuo aiškiausiai: nagais bei ragais ka-
bintis pasitaikiusios progos, įgyti inžinieriaus
specialybę. Visais įmanomais būdais vengti
vedybų ir tarnybos armijoje. Baigus koledžą,
susirasti nuo šaukimo grėsmės išvaduojantį
darbą. Susitaupyti pinigų, gauti teisės
mokslų laipsnį. Nes dar Homstede, Floridos
valstijoje, mokytojas mėgo kartoti: inžinieriai
šlamančių užkala, bet didžiausios žalių krūvos,
svarbiausi postai visuomet tenka advokatams.
Žodžiu, ketinau šiame lošime susižerti pagrindi-
nį prizą. Taip, sere! Siekiu tapti Horacijaus
Aldžerio⁴ puslapių herojum. Teisę būčiau rin-

⁴ Horacijus Aldžeris (Horatio Alger, 1832 01 13-

kęsis iš karto, bet będa - mūsiškiam koledęe tokio fakulteto neatsirado.

Deja, baigiantis antriesiems mokslo metams, koledęas futbolo komandą išformavo.

Stebuklingas sezonas - nė vienos pergalės. Ir nors "Flešas"⁵ Gordonas (taip mane praminė sportu besidomintys sluoksniai) pagal daugelį vertinimo rodiklių užėmė puikias vietas, tiek aš, tiek treneris likom be darbo. Oi, žinoma, porą paskutinių mėnesių trainiojau si tarp krepšininkų, fechtuotojų, net bėgikų, tačiau vyresnio kurso studentas, atsakingas už komandų formavimą, nė per plauką nesidomėjo krepšininku, kurio ūgis vos šešios pėdos ir vienas colis. Tą pačią vasarą man sukako dvidešimt vieneri - užtrūko liesoji, po trisdešimt penkis dolerius per mėnesį išspaudžianti karvutė. Todėl iš karto po gegužės pirmosios teko trauktis į iš anksto numatytas pozicijas - pa-

1899 07 18) - Amerikos rašytojas, anuomet kūrinių populiarumu varžęsis su Marku Tvenu. Apysakos bei romanai, skirti jaunimui, daugiausiai vaizdavo ne didvyriškus nuotykius, o "amerikietišką svajonę", pasiektą sunkiu, atkakliu darbu.

⁵ Flash (angl.) - žaibas, greitas kaip žaibas, tačiau reiškia ir parodomąjį, dirbtinį blizgesį, puikavimąsi.

kelti ragelį ir surinkti telefono numerį, apie kurį kalbėjau pradžioje.

Maniausi metelius praleisias oro pajėgose, paskui laimėsiu konkursą į Karinių oro pajėgų akademiją; jei jau atkrito storakapšio perspektyvos, tapsiu kosmonautu, įžymybe.

Bet visi astronautais būti negali. Ar KOP surinko planuotą skaičių anksčiau, ar dar koks velnias pasisuko, tačiau aš atsidūriau pėstioj. Ir dar taip greit, kad vos spėjau susirinkti skudurus.

Tuomet nusprendžiau pasidaryt geriausiu vi-soj armijoj kapeliono padėjėju, pasistengiau, kad mano popieriuose tarp daugybės talentų atsispindėtų mokėjimas spausdinti mašinėle. Jei kas būtų klausęs mano nuomonės, būčiau pageidavęs tarnauti Fort Karsone - kruopščiai dviem egzemplioriais tarškinčiau dokumentus ir mokyčiaus vakariniam fakultete.

Suprantama, mano nuomone domėtis niekas nesiruošė.

Ar kada nors buvojot Pietryčių Azijoj? Palyginti su ja, Florida - prakeikta, it kulnas plika dykuma. Kur žengsi - po kojomis *čepsi* pelkė. Vietoj traktorių ten klampoja buivolai, krūmai knibžda vabzdžių ir pyškinančių į tave čiabu-

vių. Beje, tai nebuvo karas, net ne baudžiamoji policijos akcija. Mus vadino "karo patarėjais". Deja, prieš keturias dienas nupiltas karo patarėjas karštyje dvokia lygiai taip pat, kaip tikrų tikriausio karo išdavoį atsiradęs lavonas.

Mane paaukštino į kapralus. Paaukštino septynis kartus. Į kapralus.

"Nesugebi susiformuoti teisingo požiūrio į armiją". Būtent taip išsireiškė kuopos vadas. Tėvas buvo jūrų pėstininkas, patėvis - lakūnas. Tačiau mano siekiai apsiribojo kapeliono padėjėjo pareigomis ir būtinai tėvynėje. Jei kalbėsime apie pėstiją, tai nuo jos mane paprasčiausiai vėmt vertė. Kuopos vadas šią kariuomenės rūšį irgi ne itin gerbė. Jis buvo vyresnysis leitenantas, bet niekaip negalėjo prasimušti į kapitonus. Todėl kaskart, kai viršininkas dėl šios priežasties imdavo trydalioti, kapralas Gordonas netekdavo savųjų antsiuvų.

Paskutinį sykį juos praradau, pareiškęs kuopos vadui, esą kreipsiuos į savo apygardos kongreso narį, prašydamas išsiaiškinti, kuo remiantis likau vieninteliu kareiviu Pietryčių Azijoje, kuris, užuot grįžęs namo nustatytu laiku, matyt, liks armijoje iki pensijos....